

درس
نوشتار
۳۱

مستون آموزشی مرکز آموزش لکترنوکی

ادبیات فارسی

مهدی محبتی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه تهران
مرکز آموزش لکترنوکی

سرشناسه

: محبتی، مهدی، ۱۳۴۴ -

عنوان و نام پدیدآور

: ادبیات فارسی / مهدی محبتی؛ ارزیاب مصطفی گرجی؛

(Persian literature -- Study and teaching (Higher : موضوع

ویراستار فاطمه مختاری فرد؛ [برای] وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

: موضوع

Persian literature -- Collections : موضوع

دانشگاه قرآن و حدیث، مرکز آموزش الکترونیکی.

: موضوع

Persian poetry -- Collections : موضوع

: قم؛ موسسه علمی فرهنگی دار الحدیث، ۱۴۰۰.

: شناسه افزوده

مشخصات ظاهری : ۲۳۰ ص.

: شناسه افزوده

فروست : درس نوشتار؛ ۳۱.

رده بندی کنگره : ۳۳۱PIR

شابک : 978-622-207-146-2

رده بندی دیویی : ۷۶/۰۴۸

وضعیت فهرست نویسی : فیا

شماره کتابشناسی ملی : ۷۵۸۸۲۴۲

: عنوان دیگر: متون آموزشی مرکز آموزش الکترونیکی ادبیات فارسی.

وضعیت رکورد : فیا

: عنوان دیگر : متون آموزشی مرکز آموزش الکترونیکی ادبیات فارسی.

: موضوع : ادبیات فارسی -- راهنمای آموزشی (عالی)

www.ketab.ir

مهدی محبتی (استادیار دانشگاه زنجان)

ارزیاب: مصطفی گرجی	ویراستار: فاطمه مختاری فرد
صفحه آرا: مهدی خوش رفتار اکرم	طراح جلد: حسن فرزنانگان

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث • چاپ: اول / ۱۴۰۰ • چاپخانه: دارالحدیث

شمارگان: ۵۰۰ • شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۰۷-۱۴۶-۲

محل پخش

دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵، تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۲۳

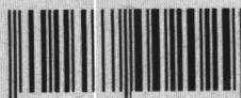
فاکس: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۷۱ / ص. پ ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۴۵

شهری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی ر.ه. صحن کاشانی تلفن: ۵۵۹۵۲۸۶۲

<http://darolhadith.ir>

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

۱۴۰۱۴۷۸۰۰۲۰۲۹

۱۴۰۱/۲/۲۹

سخن‌متنا

«متنا» عنوان مجموعه «متون تدوینی نشر مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث» است. این متون از آغاز تأسیس مرکز - سال ۱۳۸۳ - تاکنون به عنوان منابع درسی دانشجویان در مقاطع کارشناسی و ارشد همواره تدریس شده است. بخشی از متون آموزشی مرکز، توسط ناشران دانشگاهی، مانند سمت، منتشر شده است، از سال ۱۳۹۵ مرکز تصمیم گرفته تا همه منابع درسی را به دو صورت ذیل آماده و منتشر نماید:

درس نوشتار

این اصطلاح به متونی اطلاق می‌شود که استاد افزون بر تدریس، مطالب دروس را قلمی نیز کرده است.

درس گفتار

این عنوان به بخشی از جزوات آموزشی مرکز اطلاق می‌شود که به جهت فقدان متن مکتوب یا منبع مقبول در آن ماده درسی، همان‌گونه که استاد در تولید بسته‌های درسی چند رسانه‌ای، پیاده و پس از بازنویسی و تغییرات ویرایشی، برای تسهیل در مطالعات و آزمون، به صورت موقت منتشر می‌شود. امید است صاحبان این آثار فرصت یابند تا این درس گفتارها را به کتاب‌های منقح تبدیل نمایند.

شایان ذکر است که با توجه به فقر منابع در موضوعات کتاب‌ها و یا نگاه‌های نو صاحبان آثار، بسیاری از این جزوات در مراکز معتبر دانشگاهی و حوزوی در حال تدریس است.

از خوانندگان گرامی به جهت برخی کاستی‌های احتمالی در ویرایش و یا استنادها، که از ناحیه مرکز - و نه صاحبان آثار - رخ داده، صمیمانه عذر خواهیم.

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
----	-------

درس اول: اهمیت و ضرورت فارسی عمومی

۱۸	اهمیت و ضرورت فارسی عمومی
۱۸	الف - چگونه یک اثر ادبی را بخوانیم؟
۲۲	ب - چرا باید آثار ادبی را بخوانیم؟

درس دوم: آشنایی با شیوه تحلیل آثار ادبی

۲۴	قسمت اول: نظم
۲۴	آشنایی با شیوه تحلیل آثار ادبی
۲۴	قسمت اول: نظم
۲۴	مقدمه
۲۶	الف - شیوه تحلیل یک متن منظوم
۲۷	۱. قالب
۲۹	۲. محتوا
۳۲	۳. نظام زبانی
۳۳	ب - «وحدت نظام هنری» یا اوج شکوفایی اثر ادبی

درس سوم: آشنایی با شیوه تحلیل آثار ادبی

۳۵	قسمت دوم: نثر
۳۵	آشنایی با شیوه تحلیل آثار ادبی
۳۵	قسمت دوم: نثر
۳۵	شیوه تحلیل متن

- مقدمه: ادبیات یا شعر؟ ۳۵
- نکات ضروری ۳۷
- نثرهای ادبی ۳۹
- داستان ۴۰

درس چهارم: موسیقی و آثار ادبی

- موسیقی و آثار ادبی ۴۳
- واژه‌آهنگ (موسیقی کلمات) ۴۴
- الف - آهنگ حروف ۴۴
- ب - آهنگ صداها ۴۵
- موسیقی جمله‌ها ۴۶
- متن‌آهنگ (آهنگ متن) ۴۶

درس پنجم: ملاقات ترازو نقد عملی و آموزشی یک متن منظوم

- نقد عملی و آموزشی یک متن منظوم ۴۸
- مقدمه ۴۸
- متن شعر: سگ‌ها و گرگ‌ها ۵۰
- در دست نقد ۵۲
- شیوه نقد شعر ۵۲
- الف - مسائل کلی فرم ۵۳
- ب - فرم از نزدیک ۵۶
- ج - محتوا ۵۹
- د - زبان ۶۱
- ه - نظام هنری ۶۱

درس ششم: کهنه یا نو؛ چه نیازی به زبان و ادبیات فارسی؟

- کهنه یا نو؛ چه نیازی به زبان و ادبیات فارسی؟ ۶۳
- مقدمه ۶۳
- الف - نیازهای ملی ۶۵
- ب - نیازهای جمعی (فردی و عمومی) ۶۷

درس هفتم: نگارش و نشانه‌های آن (قسمت اول)

نگارش و نشانه‌های آن (قسمت اول)	۷۱
مقدمه	۷۱
نشانه‌های نگارش	۷۴
فواید علامت‌گذاری	۷۴
موارد استعمال و استفاده علامت نشانه‌گذاری	۷۵
۱. نقطه (.)	۷۵
۲. ویرگول (،)	۷۵
۳. نقطه - ویرگول (؛)	۷۶
۴. دو نقطه (:)	۷۷
۵. سه نقطه (...)	۷۷

درس هشتم: نگارش و نشانه‌های آن (قسمت دوم)

نگارش و نشانه‌های آن (قسمت دوم)	۷۹
۶. گیومه یا علامت نقل قول («...»)	۷۹
۷. علامت سؤال (?)	۸۱
۸. علامت تعجب (!)	۸۲
۹. پرانتز یا دو هلال یا دو کمان ()	۸۲
۱۰. قلاب [...]	۸۳
لطیفه	۸۳
۱۱. علامت خط فاصله (-) و دو خط تیره (- -)	۸۳
۱۲. خط ممند	۸۵
۱۳. ممیز یا استروک (i)	۸۵
۱۴. علامت تکرار یا ایضاً ("«")	۸۶
۱۵. علامت ستاره (*)	۸۶
حکایت	۸۶

درس نهم: گزارش و نامه‌نویسی

گزارش‌نویسی	۸۸
انواع گزارش	۸۹

۹۰	انواع گزارش بر اساس هدف
۹۰	تهیه و تنظیم گزارش
۹۱	لطیفه
۹۱	نامه‌نگاری و انواع آن
۹۲	انواع نامه‌ها
۹۲	شروع و پایان نامه
۹۳	ویژگی نامه‌های دوستانه و خصوصی
۹۳	نامه‌های رسمی و اداری
۹۶	لطیفه

درس دهم: مقاله‌نویسی

۹۷	مقاله‌نویسی
۹۹	اجزای تشکیل‌دهنده یک مقاله
۹۹	مراحل تهیه مقاله
۹۹	ویژگی‌های مقاله
۱۰۰	انواع مقاله
۱۰۰	الف - مقاله‌های تحقیقی و علمی
۱۰۱	ب - مقاله‌های تحلیلی
۱۰۳	لطیفه

درس یازدهم: متون نظم و نثر فارسی (۱)

۱۰۳	متون نظم و نثر فارسی (۱)
۱۰۳	فریدون تویی!
۱۰۵	غم ناداری
۱۰۵	سگ و حلوا
۱۰۶	آب رفته
۱۰۶	دیروز و فردا
۱۰۷	رازداری
۱۰۸	لطیفه
۱۰۹	قافله صبح

مقدمه

ادبیات فارسی مهم‌ترین جلوه‌گاه معنویت و ابعاد زیبایی شناختی اسلام در ایران و زبان فارسی است که از طریق آشنایی با آن می‌توانیم گذشته فرهنگی و اجتماعی و دینی خود را بهتر و عمیق‌تر بشناسیم و بر اساس آن آینده‌ای معتدل و معقول و ممتاز بسازیم به گونه‌ای که نه هویت اسلامی - ایرانی ما از دست برود و نه از تحولات پرشتاب و شگفت‌آور زمانه عقب بمانیم. مهم‌ترین گام در این راه شناخت، استخراج، تصفیه و نقد این منبع مهم فرهنگی و زبانی است که اگر ارزش و والایی آن از نفس و تملای معادن و انرژی‌های دیگر ایران بیشتر نباشد قطعاً کمتر هم نیست. هدف این کتاب آشنایی دلدادگان به معنا و معنویت فرهنگ ایرانی - اسلامی است از طریق شناخت گام به گام زبان و ادبیات فارسی چرا که اگر منابع گذشته را درست بشناسیم و نقد کنیم قطعاً آینده‌ای بهتر و روشن‌تر پیش رو خواهیم داشت.